

Egypte Historisch overzicht

Paleolithicum: +/- 700 000 - +/- 7 000 vC

- * enkel silexen
- * klimatologische wijzigingen => mensen steeds meer in Nijlvallei
- * vanaf +/- 8 000 vC: jacht en visvangs
- * maalstenen => inzameling van wilde graangewassen

Neolithicum: +/- 7 000 - 4 000 vC

- * Vanaf Holoceen: verhoogde neerslag => nieuwe bewoonbare gebieden
- * steeds meer sedentarisatie en voedselproductie
- * geen sociale stratificatie

Neder-Egypte

- * *Fayum A* (+/- 5 000 vC)
- * *Merimde* (opvolger Fayum A)

Opper-Egypte

- * *Tasa-cultuur* (4 500 - 4 000 vC)

Chalcolithicum (= pre-dynastische tijd): +/- 4 000 - 3 100 vC

- * periode tot 1e Dynastie
- * onderscheid ts Opper- en Neder-Egypte
- * Voor het eerst rijke verscheidenheid aan voorwerpen:
 - ivoor / been
 - steen
 - ...
- * specialisatie in verschillende groepen
- * ontwikkeling van maatschappelijke groepen en sociale verschillen
- * naar einde van periode toe:
 - grotere agglomeraties
 - ontwikkeling van enkele steden
- => ontstaan van een hiërarchie van nederzettingen

Opper-Egypte

Badarien / Badari-cultuur: +/- 4 000 - 3 500 vC

- * volgt rechtstreeks op de Tasa-cultuur
- * landbouw en veeteelt
- * echte dorpen

Nagada-cultuur: 3 800 - 3 300 / 3 200 vC

- * Grote vooruitgang in artistieke ontwikkeling

Nagada I (=Amratien): 3 800 - 3 500 vC

- * Enkel in Opper-Egypte

Nagada II (= Gerzeen): 3 500 - 3 300/3 200 vC

Einde van de Pre-Dynastische periode en Dynastie 0 (= Nagada III): +/- 3 300 - 3 100

- * fundamenten van de faraonische kunst
- * contacten met streken in Voor-Azië (Uruk / Djemdet-Nasr)
- * bloeiperiode van ivoor- en schilfersteenproductie
- * Einde: **Schorpioenkoning**
 - regeert over Opper-Egypte

De Thiniëtische Tijd (1e & 2e Dynastie): +/- 3 100 - 2 700

- * Egyptische traditie: Menes als vereniger van Opper- en Neder-Egypte en stichter 1e Dynastie
 - Wie was Menes ?:
 - > Narmer
 - > Hor-Aha

Eerste Dynastie : 3 100 - 2 900 vC

- * Menes verplaatste hoofdstad naar Memphis
- * Militaire expedities tegen o.a. de Lybiërs

Tweede Dynastie: 2 900 - 2 700 vC

- * 6 koningen

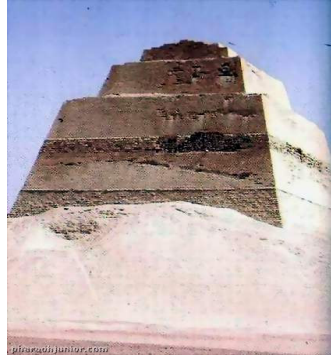
Het Oude Rijk (3e-6e Dynastie): 2 700 - 2 200 vC

3e Dynastie: 2 700 - 2 600 vC

* Djoser

- ° belangrijkste vorst
- ° exploitatie van Sinai-mijnen
- ° realiseert oudste piramide en eerste grafcomplex van steen (Sakkara, tgo Memphis)
- ° oudste koninklijke beeldhouwwerk
- ° vizier Imhotep: later vergoddelijkt

- * ook opvolgers bouwden piramides
(vb **Houni te Meidum**, laatste koning van 3e dynastie)



4e Dynastie: 2 600 - 2 500 vC

- * periode van grote piramidebouwers
 - ° toegang in N
 - ° daltempel
 - ° gang en offer/graftempel aan O-zijde
 - ° bouw door arbeiders in loondienst tijdens overstromingsseizoen
> vorm van herverdeling door de staat naar de bevolking toe
- * consolidering v koningschap
- * erg verarmde bevolking
- * alle farao's ondernemen expedities naar Libanon (voor cederhout) en naar de Sinai (ertsminen)
 - ° enkele rotstekeningen illustreren expedities

5e Dynastie: 2 500 - 2 350 vC

- * koningen hechten groot belang aan zonnecultus van Re -> 'zonnekoningen'
- * historisch weinig geweten

6e Dynastie: 2 350 - 2 200 vC

- * minder belangrijk
 - ° belangrijkste vorsten: Pepi I & II
- * Vorsten:
 - ° Pepi I:
 - > adel rond hem verzamelt veel rijkdom en beginnen grote graven te bouwen in provincies >< armoede van bevolking
 - > giften van de koning putten de schatkist uit
 - ° Pepi II:
 - > regeerperiode van 94 jaar (langste ooit)
 - > koninklijke macht ging zienderogen achteruit => terugslag met "sociale revolutie"
 - > decentralisatie van de macht
 - > expedities naar O-lijke Middellandse Zee
~ *obeliskentempel* in Byblos
- * verval duidelijk te merken in de architectuur en de sculptuur:
 - ° beduidend kleiner

De 1e Tussentijd (7e - 10e dynastie): 2 200 - 2 040 vC

- * na dood Pepi II stort koningschap in elkaar
- * geloof in god-koning neemt af
- * kunst verzwakt

- * schatkist bijna leeg
- * gouverneurs organiseerden in hun provincies bijna individuele koninkrijkjes
- * sociale omwenteling met een vorm van anarchie
- * intrede van hongersnood
 - wrsch door minder landbouwopbrengst
 - > klimatologische omstandigheden of slecht beheer?
- * Gouverneurs regeerde als echte potentaten
- * piramideteksten ook op houten sarcofagen van hoge ambtenaren gezet (= coffin texts)
- * 7e Dynastie: Aziaten in de Delta
- * 8e - 10e Dynastie: slecht gekend
- * grote invloed op Egyptische samenleving
 - wantoestanden en vertwijfelde omstandigheden worden gereflecteerd in de literatuur
 - > didactische werken
 - > algemeen thema: "alles is ijdelheid"
 - > pessimistische literatuur
- * koning had bijna geen macht meer, het land was versniperd en graven leeggeplunderd
- * Goed leven werd belangrijker dan veel offeren (= "Carpe Diem")
- * weinig gekend van de artistieke productie
 - vnl houten modellen in de graven

Middenrijk (11e - 12e Dynastie) : 2 040 - 1 800 vC

11e Dynastie (2 134 - 1 991 vC)

- * Opnieuw eenheid in Egypte omstreeks 2 040, onder leiding van de vorsten van Thebe
 - pacificatie van Egypte tot voorbij de 2e cataract
- * macht van de koning wint weer aan belang (ten koste van de ambtenaren)
- * Farao's nemen godennamen op in hun titels (vanaf dan veel voorkomend gebruik in Egypte)

12e Dynastie: 1 991 - 1 782 vC

- * Koningen nemen godennamen Amon en Useret in hun titulatuur op
- * Egypte gaat relaties aan met Klein-Azië en Kreta
- * Buitenlandse kunstenaars in Egypte

Tweede Tussentijd (13e - 17e Dynastie) : 1 782 - 1 570 vC

- * één van de minst bekende tijdvakken uit de Egyptische geschiedenis
- * drie fasen:
 - Voor de Hyksos: 13e - 14e dynastie
 - Hyksostijd: 15e - 16e dynastie
 - Bevrijdingsperiode: 17e dynastie
 - > koningen te Thebe
 - > bestand met de Hyksos
- * Hyksosperiode
 - inval van Aziaten (zelf op de vlucht voor o.a. Hurrieten in Syrië)
 - > militair superieur
 - ~ gebruik van paarden en strijdwagens
 - ~ metalen wapens (o.a. helm en schild)
 - Hyksos = zgn Woestijnprinsen
 - niet meer dan 100 jaar
 - binnenkomende **Semietische volkeren** vestigen zich vooral in de Delta
 - ondanks vreemde overheersers, verliep het leven toch normaal
 - door Egyptenaren heel pejoratief beschreven (was vreselijk om onder vreemde heersers te leven)
- * periode van vestiging van Jacob in Egypte (juiste dynastie ongekend)

Het Nieuwe Rijk (18e - 20e Dynastie) : 1 570 - 1 085 vC

- * beschouwt als belangrijkste periode van de Egyptische geschiedenis
- * 18e - 19e dynastie:
 - hoogtepunt op alle gebied (zowel van materiële welvaart als van macht)
- * voor het eerst een streven naar wereldheerschappij
- * centralisatie van het gezag, in handen van de koning

- * overvloedige rijkdom
 - uit zware belastingen
 - uit oorlogsbuit
 - uit geschenken van overwonnen volkeren
- * sterk leger dat een eerste rangsrol speelt dankzij het gebruik van paarden en strijdwapens
- * sterke ontwikkeling van bouwactiviteit van tempels
 - vnl voor Amon
 - ook voor andere goden en de koningen zelf

18e Dynastie: 1 570 - 1 293

- * Ahmose:
 - herstelt koninklijke macht
 - consolideert grenzen van Egypte
 - centrum in Thebe
- * Thutmosis I:
 - herstelt Egyptische invloed in Azië tot aan de Eufraat in het N en tot Nubië in het Z
- * Hatschepsut
 - dochter van Thutmosis I, gehuwd met Thutmosis II (korte regeerperiode)
 - halfzuster en vrouw van Thutmosis II
 - bestijgt (als regent) de troon in vervanging van kroonprins Thutmosis III
 - vreedzame periode
- * Thutmosis III:
 - vnl bekend als veldheer die oorlog voert in het Nabije Oosten (17 veldtochten)
 - haat tgo Hatschepsut => verminking van veel van haar opschriften
- * Thutmosis IV:
 - sloot verdrag met Mitanni in N-Syrië
- * Amenhotep III:
 - gehuwd met Teje
 - welvaart bereikt hoogtepunt
 - tal van diplomatieke relaties in Voor-Azië (veel correspondentie bewaard)
- * Amenhotep IV / Echnaton:
 - propageert cultus van Aton (Monotheïsme)
 - sticht nieuwe stad: Achet-Aton
- * Tutanchamon:
 - herstelt Amon-cultus (wrsch onder invloed van de priesters)

19e Dynastie: +/- 1 293 - 1 185 vC

- * Sethi I:
 - strijd tegen Hittieten
 - toenemende angst voor het groot aantal joden in Egypte
 - > legde hen zware arbeid op
- * Ramses II:
 - belangrijkste koning
 - Slag van Qadesh (1 274 vC)
 - > tegen de Hittieten, aan de Orontes
 - > eindigde in een patstelling
 - > Egyptenaren trokken zich terug, maar hij liet zich in Egypte als overwinnaar voorstellen
 - 1 259 vC: eeuwig verdrag met Hattusilis III dat wederzijdse niet-agressie beloofde
 - > tabletten in Anatolië
 - > tempelmuren van Karnak en het Ramesseum
 - > bruiden en geschenken uitgewisseld
 - sticht stad in O-lijke Delta: Pi-Ramesse
- * Merenptah:
 - Mogelijk de tijd van de joodse 'Exodus' olv Mozes uit Egypte
 - > niet vermeld in Egyptische annalen

20e Dynastie: +/- 1 185 - 1 070 vC

- * Ramses III:
 - laatste van de grote farao's
 - strijd tegen zeevolkeren
 - > vrijwaring van invallen van volkeren die de Middellandse Zee onveilig maakten en het Hittietische Rijk tot een einde brachten
 - > overwinning afgebeeld op tempel van Medinet Habu (boten in veldslag)
 - periode van Trojaanse oorlog
- * Ramses IV - Ramses XI:
 - periode van plundering koninklijke graven

3e Tussenperiode (21e - 25e Dynastie): 1 069 - 664 vC en de Late Tijd (26e - 31e Dynastie) : 664 - 332 vC

- * 25e Dynastie:
 - Ethiopische of Kushietische dynastie
 - Botsingen met Assyrië
- * 31e Dynastie: Perzische overheersing
- * minder grote bouwwerken
- * Kunstproducties blijven talrijk en meestal van hoge kwaliteit

Grieks-Romeinse Tijd: 332 vC - 395 nC **Makedonische (332 - 305 vC) en Ptolemaïsche (305 - 30 vC) Periode**

- * vrij vreedzame periode voor Egypte
- * Tijdens de Lagieden: hoge bloei

Romeinse Periode: 30 vC - 395 nC

- * Na zeeslag bij Actium (31 vC):
 - dynastie verdwijnt
 - Egypte als Romeins wingewest
 - > zware belastingsdruk
- * Decius: christenvervolging
- * 395 nC: Egypte ingedeeld bij Byzantium